

• משהו לנפש •

פנינה מפרשת השבוע

פרשת אמור

עצמאות זו רק ההתחלה

בפרשת השבוע אנו לומדים על מועדי ישראל, 'מקראי קודש'.

רבי מאיר שמחה מדוונינסק - הימשך חכמה - פותח לנו בפירושו פתח להבנת העומק של חגי ישראל. כך הוא כותב:

דע, דברת האלקי יש מצות המקשרין ישראל לאביהן שבשמים ויש מצות המקשרים ישראל זה לזה. יש שני סוגים של מצוות. יש מצוות כמו ציצית, תפילין ומזוזה אשר מקשרים ישראל לה' יתברך. אין לחבר שלי קשר לכך שאני מניח תפילין או לובש ציצית. יחד עם מצוות אלו נתן לנו ה' מצוות שמטרתן לקשר בין היהודים. מצוות כמו גמילות חסדים, תרומות ומעשרות ועוד אלה מצוות המקשרות את בני ישראל אלה לאלה.

על פי החלוקה הזו, נוכל להבין את ההבדל בין שבת לבין 'יום טוב', חגי ישראל: שבת היא מצווה של חיבור בין ישראל לבין בורא העולם. בשבת יש איסור על יציאה ממקום המושב, הוצאה מרשות לרשות אסורה ונאסר גם לבשל אוכל בשבת, גם 'אוכל נפש'. כל איש ואיש בפני עצמו, לבדו יושב ועוסק בתורה. החיבור של כל אחד הוא אל ה' ודרכו כל העם מתחבר ונהיה לאחד. אשר כל ישראל המזה קיום נפרדים המגיעים למרכז אחד, הוא השי"ת, ולסבת זה המה קשורים יחדיו.

אבל יום טוב הוא מהמצות המקשרים האומה זה לזה. לכן מלאכת אוכל נפש מותר, ואם יבואו אפילו אלף אורחים מותר לאפות ולבשל להם, כולן חייבין לעלות לרגל ולשמוח ולשמח. יום טוב הוא חג של חיבור פנימי בין בני ישראל.

לפי יסוד זה מסביר הימשך חכמה את מעלתם של הימים בהם אנו נמצאים.

חג הפסח היה חג של יחידים. ה' פסח על בתי אבותנו, הם ישבו בבתייהם והצטוו 'איש אל יצא מפתח ביתו עד בוקר'. המכנה המשותף היחיד בין בני העם היוצא ממצרים היה שבוא העולם בחר בכל אחד מהם באופן אישי. החיבור בין בני ישראל היה דרך ה'מכרז' - דרך ריבון העולמים. חג הפסח דומה הוא לשבת. זמן בו כל אחד מוצא את החיבור האישי שלו להשי"ת ודרך החיבור הזה הוא הופך להיות חלק מעם ה'.

אך ממחרת ה'שבת' - לאחר הפסח הדומה במהותו לשבת - אנו מתחילים לספור, יחד. בימים בהם אנו יוצאים אל השדה לקצור את פרי העמל של חודשי החורף הארוכים, אנו סופרים את העומר וזוכרים את אחינו בני ישראל. מתנות העניים שאנו מצווים לתת במהלך איסוף הפירות עליהם עבדנו קשה כל כך מעמיקים את החיבור ואת הקשר בינינו לבין האחים שלנו. לא רק חיבור כפועל יוצא מהקשר שלנו עם הקדוש-ברוך-הוא, אלא חיבור חדש, בינאישי, שנוצר מתוך קיום המצוות ועל פי חוקי והוראות תורת ישראל.

החיבור היהודי המיוחד הזה מאיר לנו את ההבדל בין אומות העולם לבין בני ישראל. וכך ממשיך הימשך חכמה: אמנם בכל האומות התקשרותם זה לזה הוא נמוסיי ועניין לאומי הכא מצד התולדה והדירה בארץ אחת וההשתוות בדיעות, לא כן חלק יעקב כי התקשרות הלאומי הוא גדול כל כך, כי התורה נתונה להאומה, וכפי הסכמת חכמיה וגדוליה, כן נמשכים דרכי האלקים והשגחתו.

יש הרבה מאוד עמים בעולם. גם הם מרגישים מחוברים וקשורים זה לזה. אבל הקשר ביניהם הוא תוצאה של מגורים משותפים, הסכמה פוליטית כזו או אחרת ורצון לחיות במשותף במקום בו הם מצאו את עצמם יחד.

לעם היהודי יש משהו אחר, גדול ומרומם בהרבה. ה'חרות' לה זכה העם ביציאת מצרים היא השלב הראשון במסע משותף, פנימי ועמוק.

העצמאות העם היהודי אינה יעד, היא נקודת מוצא. יש עמים שרואים בחרות ובעצמאות את התחנה הסופית, אנחנו רואים בזה רק את הפרק הראשון. יחד, כעם, אנו נקראים למנף את העצמאות שלנו למקום של למידה, בניה ועשיה. הקדוש-ברוך-הוא נתן בידינו את היכולת להשפיע על מה שקורה כאן בעולם. תורת ישראל שנמסרה לעם ישראל נתונה בידי העם: 'לא בשמים היא'. יחד, בלמידה משותפת ובחתימה תמידית ליצירה ובניה, העם היהודי יוצק תוכן ומשמעות חדשה בכל יום מחדש.

חג השבועות - חג מתן תורה - הוא החג היחיד בו גם החכמים הסוברים שחגים רגילים צריכים להיות מוקדשים אך ורק לעבודת ה', מסכימים כי בחג זה יש לערוך סעודות ולשמוח יחד. הכל מודים דבעינן 'לכם'. חג-התורה הוא הוחג של החיבור הבינאישי שלנו. החג בו אנו מציינים יחד את המטרה המשותפת שלנו כעם. לא רק את העובדה שהפכנו לעם, אלא את הידיעה המשמחת שיש לנו יעד ומטרה.

החיבור היהודי אינו מבוסס על עצמאותו. הוא מבוסס על ההחלטה איך להתקדם עם העצמאות. איך למנף את העצמאות למקום של יצירה ובניה משותפת, למקום של השגת מטרות ויעדי תורת ישראל ולהפוך את העולם למקום טוב יותר, על פי חוקי התורה.

**שבת שלום!
אליהו אילני**